

Wollegraswandeling

Waar: [Fochteloërveen](#)

🕒 37 minuten 🚶 1,9 km

Over de route

Let op: de Wollegraswandeling is vanaf dinsdag 18 februari gesloten. Het wandelpad waar deze route overheen loopt is afgesloten wegens de werkzaamheden aan de kades in dit gedeelte van het Fochteloërveen. Vanaf zondag 16 maart is het pad weer open. Lees voor meer informatie onze pagina over het kadeherstelproject

[<https://www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/fochteloerveen/natuurherstel/emissiearm-werken-fochteloerveen>].

Wandel door het bijzondere hoogveengebied het Fochteloërveen. Geniet van de rust en de uitgestrektheid van het landschap. Laat je verrassen door de bijzondere veenplanten en de vele vogels die hier te vinden zijn.

Natuurgebied Fochteloërveen is een uitgestrekt hoogveengebied. Onder het gras gaat een zachte, kletsnatte laag schuil: het hoogveen. Een opmerkelijke bodemsoort die is opgebouwd uit veenmossen en zo vochtig, voedselarm en zuur is dat er geen boom kan groeien.

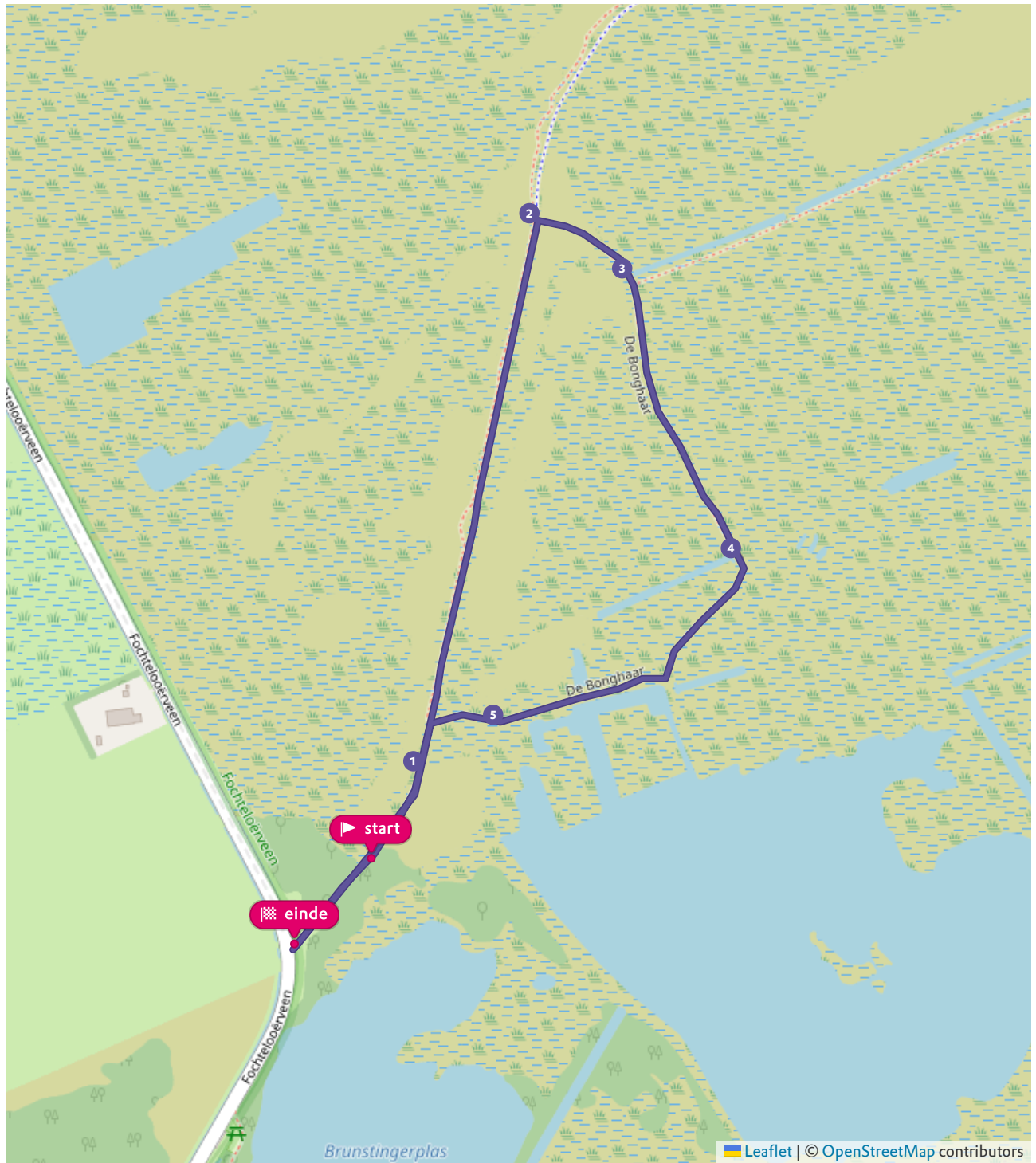
Vroeger bestonden aanzienlijke delen van Nederland uit deze bodemloze hoogveenvlaktes. Maar afgravingen voor de winning van turf en ontwateringen voor de landbouw hebben er voor gezorgd dat het Fochteloërveen nu een van de allerlaatste stukken levend hoogveen is.

Ook kan je langs de wandelroute bijzondere dieren zien. De afgelopen jaren hebben de kraanvogel en slangenarend zich hier gevestigd. Wellicht zie je langs de wandelroute de

prooidieren van de slangenarend zonnen: de gladde slang, ringslang en adder. Geen wonder dat Natuurmonumenten haar uiterste best doet om dit hoogveen op de grens van Friesland en Drenthe te behouden en te herstellen.

Vanaf de parkeerplaats aan de Fochteloërveenweg loop je naar het informatiebord bij het fietspad naar Veenhuizen. Volg de wandelroute door het Fochteloërveen met behulp van de blauwe pijltjes.

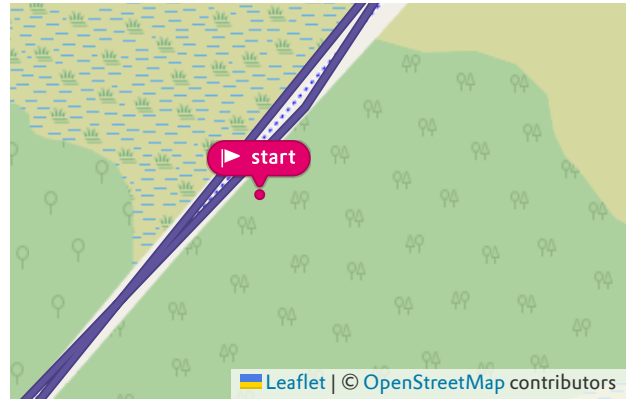
Kaart

Waar kun je starten

Parkeerplaats Brunstingerplas

📍 Parkeerplaats Brunstingerplas, 8428 RR Fochteloo (FR)

Wat kom je onderweg tegen?

1. Veilig door het hoogveen

Het eerste gedeelte van de wandeling voert langs het fietspad, gelegen op de zandrug de Bonghaar. Dergelijke zandruggen als deze, in een verder woest en onbegaanbaar landschap, werden van oudsher gebruikt als doorgaande weg. De vegetatie verschilt er met die van de omgeving. Omdat het er droger en kalkrijker (dus minder zuur) is, zie je er bijzondere planten met prachtige namen zoals geelhartje, ogentroost (zie foto), muizenoor en grasklokje. In de bloemrijke bermen leven in het voorjaar en zomer veel insecten, die op hun beurt weer vogels aantrekken. Zo is de Bonghaar de enige plaats in het Fochteloërveen waar je in die periode de veldleeuwerik aan kunt treffen, die er foerageert op insecten. Let dan ook op de spectaculaire zangvlucht van de mannetjes! Eerst klimmen ze tot een hoogte van soms meer dan honderd meter, waarna ze luid zingend omlaag vliegen om in de buurt bij het vrouwtje te landen.

- *Vervolg je route langs het fietspad.*

2. Kostbaar regenwater

Als je de zandrug verlaat, kom je in het iets lager gelegen, maar stuk nattere hoogveen. Omdat de afbraak van afgestorven veenmos door de zuurstofarme omstandigheden onder water langzamer ging dan de aangroei, ontstond hier veen. Gemiddeld is de laag veen onder je voeten zo'n 2 meter dik. Gelukkig zorgt een hooggelegen pad er ook hier voor dat je droog door het natte veen komt. Er ligt hier echter geen natuurlijke zandrug, maar een houten dam die naast of onder het pad ligt. Deze liggen door heel het gebied, en voorkomen dat regenwater weglekt en het hoogveen verdroogt en verdwijnt. De houten damwanden zijn echter in zeer slecht staat dus is Natuurmonumenten in 2022 gestart met het vervangen van de dammen door kades van zand en leem. Zo worden de kletsnatte omstandigheden waarin hoogveen kan groeien hersteld.

Lees hier meer over de kadeherstelwerkzaamheden:

www.natuurmonumenten.nl/natuurgebieden/fochteloerveen/natuurherstel/kadeherstel-fochteloerveen

- *Sla rechtsaf en volg de blauwe routepijltjes.*

3. Veel of weinig voeding?

Vanaf dit punt kom je typische veenplanten tegen, die van voedselarme, zure omstandigheden houden. Het groene spul dat in het water drijft is waterveenmos, één van de vele soorten veenmos die in het Fochteloërveen voorkomt. Waterveenmos groeit op plekken die altijd onder water staan. Wollegras is een plant die vooral in deze laagste en natste delen van het hoogveen voorkomt. Vanaf april tot in de zomer is de plant gemakkelijk te herkennen aan de helderwitte pluizen. Veel mensen denken dat het wollegras dan bloeit maar het tegenovergestelde is waar; het is juist uitgebloeid en de vruchten hebben lange witte, wollige draden. Vroeger verzamelden mensen het wollige pluus om er spleten in de muur mee te dichten of kussens te vullen. Helaas zie je ook overal om je heen de strogele halmen van het pijpenstrootje, een hier van nature voorkomende plant die zich door de vele voeding (stikstof) uit de lucht snel uitbreidt en zeldzamere soorten verdringt. Met een uitgekiend waterbeheer probeert Natuurmonumenten het aandeel pijpenstrootje te verminderen en de groei van veenmossen en andere bijzondere planten te bevorderen.

4. Insecteneters

De slenk aan de rechterkant liep van oudsher helemaal door naar het dorp Fochteloo en werd aangelegd voor de ontwatering van het gebied om het vervolgens te kunnen ontginnen. Tegenwoordig vinden we waterveenmos in de slenk, en als je goed kijkt de karakteristieke, vleesetende plant zonnedauw. De naam 'zonnedauw' hebben ze te danken aan de druppels op het einde van de tentakels. Deze lijken een beetje op dauwdruppels, maar zijn erg kleverig en verdampen niet in de zon. Op het menu van de zonnedauw staan allerlei insecten. Geduldig wacht de plant totdat er een willekeurig insect komt aanwaaien en blijft kleven. Ook roofvogels zoals boomvalk of wespendif komen af op de vele insecten in het Fochteloërveen. Boomvalken zie je hier in de zomer vaak jagend op libellen in vlucht. De wespendif zoekt wespen- en hommelnesten tijdens de vlucht of vanuit een uitkijkpost en graaft ze daarna uit. Let ook eens op het paapje (zie foto) en de grauwe klauwier.

5. Kraaiheide, kraanvogels en glazenmakers spotten

Je komt opnieuw in de buurt van de Bonghaar. Door regelmatig te plaggen houdt Natuurmonumenten de heide rondom de drogere zandruggen in stand. Daarnaast grazen er schapen, die de heide open houden en grassen - zoals het pijpenstrootje - ertussenuit knabbelen. Door de grote variatie in biotoop komen hier vier heidesoorten voor: dopheide, struikheide, kraaiheide en de zeldzame lavendelheide (zie foto). Ze kleuren de omgeving vanaf april tot laat in de zomer lila. Links van het pad zie je de Brunstingerplas, ontstaan door de veenafgravingen. Op deze plas is de kans kraanvogels te spotten het hele jaar door hoog. De kraanvogel broedt sinds 2001 in het Fochteloërveen en maakte daarmee zijn comeback in Nederland als broedvogel, na eeuwen van afwezigheid. Luister vooral ook goed; hun trompetterende roep is onmiskenbaar! Liefhebbers van libellen maken rechts van het pad in de zomer kans op de zeldzame Noordse en venglazenmaker.

Sla linksaf het fietspad op, nog een klein stukje rechtdoor en je bent aan het eind van de wandeling gekomen. Als je vanaf de parkeerplaats nog een stukje

- *richting het zuiden doorloopt langs de Fochteloërveenweg, kom je bij de vogelkijkhut uit. Altijd leuk om vanuit de kijkhut een poosje de plas af te speuren naar (water)vogels.*

6. Einde